

Slovenski dom

Štev. 114.

V Ljubljani, v četrtek, 21. maja 1942-XX

Leto VII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje Italijanskega in tujege
Izvor: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Vojno poročilo št. 718:

Letalski uspehi na sredozemskem in afriškem bojišču

Uradno vojno poročilo št. 718 pravi:

Točno streljanje naših baterij je v nasprot-
nikovih postojankah na nekem delu cirenajškega
bojišča povzročilo požare znatnega obsega in tra-
janja. Dve angleški letali so uničili nemški le-
tali v spopadu, tretje pa je z bilo naše protile-
talsko topništvo.

Pri napadu na Bengazi je bilo poškodovanih
nekaj hiš, med arabskim prebivalstvom je pet
žrtv.

Ena naša podmornica se ni vrnila v opori-
šče. Rodbine članov posadke so bile obveščene.
Med bombniškimi napadi italijanskih in
nemških oddelkov so se nad Malto razvijali ži-
vahni spopadi. Dva Spitfireja ter en Beaufighter
sta tresla na tla pod snopi krogel iz strojne
naših lovcov, ki niso imeli nič izgub.

Mornariški oddelki, ki sta ga everovzhodno
od Pantelerije napadla dva nasprotnikova lovca,
je enega zbil, drugega pa prisilil, da se je od-
daljal, sam pa se je vrnil v oporišče, ko je iz-
polnil svojo nalogo.

Uspešni nastopi divizije »Bergamo« proti upornikom na balkanskem področju

Z nekega balkanskega področja, 21. maja. s.
General Quirino Armellini, poveljnik nekega ar-
madnega zbora, je poslal pohvalno dnevno zapo-
ved čolam divizije »Bergamo«, ki so končale na-
tanočno razprševalno akcijo proti preostali upor-
niški ognjiščem. Čete omenjene divizije so zad-
nje dni v dolgih pohodih prekoračile ves obsežni
predel, ki ga drži divizija. Stevilni so primeri
vojne hrabrosti, o katerih poročajo. Posebno trd-
nauk so uporniki dobili na strmih pobočjih go-
rova Mosorja (nad Splitom). Črne srajce divizije
»Bergamo« so vladile upornikom zaporedoma iz
votlin ter še enkrat dokazale, kakor poudarja
general Armellini v svoji zapovedi, voljo vseh

oddelkov armadnega zbora, da bi bile kos po-
slanstvu omike in reda, katerega jim je zaupala
Italija. Posebej je treba omeniti vedenje 7 bata-
ljona skvadristov. Tega so obkolile dosti moč-
nejše sovražnikove sile, pa je hrabro odbil vse
napade in nazadnje poglaval v beg sovražnika.
S tem je še enkrat pokazal, kakšna ta duh in
hrabrost Mussolinijevih legionarjev. Ta duh do-
kazuje tudi naslednja zgodba: v priznanje za
zmagovito akcijo proti upornikom, je 16. bataljon
»Mc« dobil od poveljnika armadnega zbora denar-
no nagrado. S složno in spontano mislijo so Črne
srajce to nagrado poklonile otrokom nekega svo-
jega padlega tovariša.

Nemško vojno poročilo

Po bitki za Kerč – nadaljevanje bojov pri Harkovu

Hitlerjev glavni stan, 21. maja. s. Kakor je
bilo objavljeno s posebnim poročilom, so nemške
in romunske čete pod poveljstvom generalnega
polkovnika von Mannsteina, ki so jih podpirali
močni oddelki letalstva pod vodstvom generalov
Löhr in von Richtofna, v zasledovanju poraže-
nega sovražnika dosegli morskó ožino pri Kerču
v celi širini in zavzele po ogorčenem odporu na-
sprotnika močno utrjena mostišča na obeh straneh
mesta.

Potem ko so bile ob koncu februarja nemške
postojanke na zemeljski ožini Kerča utrjene, je
tu zbrana nemško-romunska vojska prešla 8. maja
v napad. V prvem naskoku so bile trdovratno
branjene sovražnikove postojanke, zaščitene z je-
klenimi oklepi, prebite in so bile v teku teh bojov,
kakor tudi v takojšnjem zasledovanju, množice
sovražnikovih sil obkoljene in uničene. S tem za-
ključena bitka je dovedla do uničenja 3 sovjetskih
armad s 17 strelskimi divizijami, 3 strelskimi bri-
gadami, 2 konjeniškim divizijami in 4 brigadami
oklepnih voz. Poleg velikih krvavih izgub je izgu-
bil nasprotnik 149.256 ujetnikov, 258 oklepnih voz,
1133 topov in nepregledne druge vojne potrebšči-
ne. Samo ostanki so mogli doseči obalo nastran
morske ožine. V bojih v zraku je izgubil nasprot-
nik 323 letal. V vodah ob polotoku je bilo pri na-
padih iz zraka potopljenih 16 ladij s skupno
13.600 tonami, 1 čoln za iskanje min in 21 manjših
ladij za obalno plovbo, 10 nadaljnjih ladij srednje
velikosti je bilo z bombami hudo poškodovanih.

Pri Harkovu so bili ponovni napadi sovražnika
odbiti v hudih bojih. Pri tem je bilo uničenih 34
nadaljnjih oklepnih voz.

Podrobnosti iz nemških poročil o strahovitih bojih za Kerč

Berlin, 21. maja. s. Od vrhovnega povelj-
stva nemških oboroženih sil so se zvedele ne-
katere zanimive podrobnosti o operacijah, ki so
privedli do uničenja treh sovjetskih armad na
polotoku Kerč. Ostanki sovjetskih armad, ki so
bile tepene, so zbežali proti jugovzhodu mesta
Kerča ter prispeli hitro na področje v bližini
Ak Burna. Drugi oddelki sovjetskih sil so se
premaknili proti severovzhodu Kerča na jezik
v bližini Jenikale. S teh dveh točk so boljševiki
poskušali z ladjami in ladjicami priti čez mor-
sko ožino Kerč. Ob sodelovanju nemškega le-
talstva so nemške čete napadale ostanke beže-
čega sovražnika ter strle njegov obupen odpor
med poskušanjem, da bi se vkrcal na ladie in
se prepeljal na drugo stran morske ožine. Le-
tala so napadala v nizkih poletih ter metala
bombe na ladie, ki so bile tam zbrane, ter s
tem pripomogle h končnemu zlomu trdovrat-
nega nasprotnikovega odpora.

19. maja je bila po najhujših bojih in
po pogumnem nastopu napadalnih čolnov za-
vzeta trdnjava Ak Burnu. Nemški strmoglavci
in protiletalsko topništvo so pri teh nastopih

oddelki bojnih in strmoglavnih letal so na
važnih točkah bojišča uspešno posegli v boje na
kopnem ter uničili ali poškodovali 29 sovražni-
kovih oklepnih voz.

Sovražnik je izgubil večeraj 36 letal. Pogre-
šamo eno samo lastno letalo.

Na ostali fronti na vzhodu so bili naši napadi
uspešni. Posamezni sunki sovražnika so bili odbiti.
Na Malti so bili doseženi zadetki z bombami
na letališču Ca Venezia. V letalskih bojih nad se-
verno Afriko sta bili sestreljeni dve angleški lov-
ski letali.

V borbi proti Angliji so napadli močni od-
delki letal z rušilnimi in zažigalnimi bombami
v pretekli noči pristaniške predele Hulla ob izlivu
Humberja. Opaženih je bilo več požarov. Lahka
nemška bojna letala so z uspehom bombardirala
podnevi tvorniške naprave na angleški južni obali.
Ob obali Rokavskega preliva so sestrelili nemški
lovci brez lastnih izgub iz skupine sovražnih lov-
cev 7 »Spitfirev«.

Angleški bombniki so podvzeli v pretekli noči
več vojaško nepomembnih motilnih napadov nad
jugovzhodno nemško področje. Metali so predvsem
zažigalne bombe na stanovanjske okraje. Povzro-
čena škoda je neznatna. Nočni lovci in protiletal-
ski topovi so sestrelili 11 sovražnikovih letal.

V bojih na polotoku Kerču se je s svojo hra-
brostjo posebno odlikoval podporočnik Friedrich,
poveljnik stotnije pehotnega polka.

Stotnik Döhr, poveljnik lovske edince, si je
priboril večeraj svojo 99. do 104. letalsko zmago.

77. lovska edinica je doslej sestrelila 2011 so-
vražnikovih letal.

učinkovito podpirali napad pehote. Hkratu je
bil jugovzhodno od te trdnjave strti tudi posled-
nji odpor neke skupine sovjetske vojske, ki se
je držala za utrdbami kraja Stariji Karantin.
Z uporabljanjem metalcev ognja so bile zavzete
z močnimi oklepi zavarovane utrdbne na tem
področju. V teh utrjenih postojankah so se
Rusi najhujše upirali do zadnje kaplje krvi.
Boljševiki so tako v teh bojih pretrpeli izredno
krvave izgube.

19. maja zvečer so tudi te utrjene postoj-
anke popolnoma padle v roke nemškim četam.
Več tisoč sovjetov pa je bilo pri tem ujetih.
Na ta način je bila glavna mostišča, ki so ga
bili sovjeti zgradili jugovzhodno od mesta Kerča
docela razbita.

Severovzhodno od Kerča so boljševiki or-
ganizirali posebno trdovraten odpor na po-
dročju okrog Jenikaleja in v prostorih kovinske
tovarne v Vojkovu. S protinapadi, ki so postajali
čedalje slabotnejši, so boljševiki, obkoljeni
in v žepu, poskušali ponovno razbiti železni
obroč nemških čet. Posebna oblikovitost tal,
kjer se je odigrala bitka, je pomagala Rusom

Važni sklepi odbora za preskrbo in cene

Da se prepreči povečanje denarnega obtoka in nevarnost inflacije, bodo cene letošnjemu žitu enake
lanskim ter se moka, kruh in testenine ne bodo podražile

Rim, 21. maja. s. Pod Ducejevim predse-
stvom se je 19. in 20. maja sešel medministr-
ski odbor za vzporeditev preskrbe, razdelitve
in cen. Navzoči so bili: tajnik stranke, mini-
stri za finance, kmetijstvo, promet, korporaci-
je, zamenjavo in valute, za notranje zadeve in
za vojno izdelavo, načelnika nadzorstva za ob-
rambo prihrankov in za podeljevanje kreditov
ter predsedniki fašistovskih strokovnih organi-
zacij. Najprej so razpravljali o položaju pre-
hrane in posevkov.

Kmetijski minister je poročal o prehranje-
valnem položaju na poglavitnih področjih ter
poudarjal, da preskrba prehrane poteka zado-
voljivo. Nato so obravnavali določitev cen za
žito iz letošnje žetve. Odbor sodi, da bi sle-
herno povečanje cen, ki bi vplivalo na ceno
moke, kruha in testenin, bilo nezdružljivo z
zaporo nad zviševanjem plač in mezd ter z
obveznostjo, ki jo je vlada prevzela glede ve-
dno strožjega nadzorstva nad cenami. Odbor
je ugotovil, da bi nadaljnje zvišanje cen, od-
visnih od države, bilo možno samo z znatnim
povečanjem denarnega obtoka, to se pravi, da
bi tako zvišanje pomenilo nepopravljiv korak
k razveljavitvi vrednosti denarja in na poti

proti inflaciji, ali pa bi zaradi ravnesja bilo
potrebno vsaj tako, če ne večje zvišanje davč-
nih dajatev. Duce je 26. marca dejal vlagate-
ljem, da se »sprave in resnične koristi ne bra-
nijo z zviševanjem cen, temveč z obrambo
kmečkih prihrankov«.

Odbor je nato poudaril, da pomeni varstvo
zaslužnih kmečkih slojev za vlado dragoceno
obveznost in da je treba to varstvo nadalje-
vati z vedno bolj odločnimi in uspešnimi na-
stopi za urejevanje cen tistemu nekmečkemu
blagu, ki je namenjeno za rodbinsko porabo
in za obdelovanje zemlje in katero si mora
kmet nabaviti z izkupičkom od svojih pridel-
kov. To obveznost bo vlada izpolnila tudi s
tem, da bo dosegla spoštovanje mezd, ki jih
določajo kolektivne pogodbe, in pa s civilno
mobilizacijo delovne sile, potrebne v kmetij-
stvu.

Zaradi vsega tega je odbor sklenil, da bo
cena žitu iz letošnje bližnje žetve enaka ceni
iz leta 1941 in sicer 175 lir za stot svežega žita,
190 lir pa za stot suhega žita. Cena moka, kru-
ha in testenin bo torej ostala nespremenjena.
Prav tako bo ostala stara cena za druge žita-
rice, koruzo, sirk, rž, ječmen, oves in bob.

Odbor je dalje sklenil, da bo fašistovski
zvezi kmetov in kmečkih delavcev pod tehnič-
nim vodstvom in nadzorstvom ministrstva za
kmetijstvo in gozde zaupal razdelitev nagrad,
določenih s posebnim zakonom za kmete. Na-
grade znašajo 200 lir za vsak hektar, posejan
s pšenico, ržjo ali ječmenom ter 40 lir za stot

Italijanski diplomati iz Amerike prihajajo v Rim

Rim, 21. maja. s. V Rim je dospel prvi izmed
štirih vlakov, ki vozi v domovino italijanske diplo-
mate iz tistih držav na ameriški celini, s katerimi
je Italija v vojni ali pa je z njimi pretrgala diplo-
matske zveze. V prvem vlaku je bil italijanski
poslanik iz Washingtona Colonna, diplomatski
zastopnik iz Bolivije, Peruja in Mehike z vsemi
uradniki, njihovimi rodbinami ter nekaj časnika-
jev. Na ostliki postaji je diplomate tovariški spre-
jel načelnik pisarne v zunanjem ministrstvu in
drugi zastopniki. Ostali diplomati bodo dopotovali
v Rim danes in prihodnje dni.

Posvetovanja za romunsko- bolgarsko električno centralo na Donavi

Sofija, 21. maja. s. V Sofijo je dopotoval na
uradni obisk romunski minister za javna dela in za
promet Bucila v spremstvu visokih uradnikov.
Obiskal je predsednika bolgarske vlade Filova in
imel nato posvete z bolgarskim ministrom za jav-
na dela in za železnice, Romunski minister bo
ostal v Bolgariji pet dni in bo razpravljal o tem,
kako bi se dal uresničiti veliki načrt za zidavo
električne centrale, ki bi izkoriščala vodo iz Do-
nave in bi mogla preskrbovati s tokom vse jugo-
vzhodne evropske pokrajine.

Proračun pravosodnega mini- strstva pred senatom

Rim, 21. maja. s. Posebna senatna komisija pod
predsedstvom predsednika senata Suarda je obrav-
navala proračunski predlog pravosodnega minist-
stva. Na seji so bili navzoči tudi pravosodni mini-
ster Grandi, več državnih podtajnikov in vsi člani
komisije. Poročevalec je začel svoje poročilo s hval-
nico velikanskemu delu, ki ga je pravosodno mini-
strstvo, na čelu z ministrom Grandijem, izvršilo s
sestavo in ureditvijo novega zakonika. Posebnost
tega zakonika je, da niso v njem točno obeležene
vse panoge pravnega reda, pač pa tudi privkral v
pravni zgodovini točno redigirana pravna določila
glede plovbe na morjih in v zraku. Poročevalec je
dejal, da je novi zakonik najlepši dokaz za to, da
se država ne samo na bojnih poljanah, pač pa tudi
na notranji fronti bori za doseglo neizogibne končne
zmage. Ostali govorniki so obravnavali posamezne
postavke proračuna in se dotaknili ureditve polo-
žaja osebja v ministrstvu ali v zavodih, podrejenih
pravosodnemu ministrstvu. Govoril je dalje državni
podtajnik v pravosodnem ministrstvu, ki je podal
podrobna pojasnila o sestavljanju zakonika kakor
tudi o posameznih postavkah proračunskega pred-
loga. Kot posebno značilnost za uspešno vzgojo mla-
dine je govornik navedel številke o prestopkih mla-
dosnikov. Leta 1932. je bilo kaznovanih mladost-
nikov 7150, leta 1940. pa 2200. Lani jih je bilo le
še 1871. Zanimivo je tudi, da je večina mladeničev,
ki so bili v raznih kazenskih zavodih, zaprosila za
prostovoljen vstop v vojsko. Končno je govornik na-
ševal številne uradnike iz pravosodnega minist-
stva, ki so ali padli na bojnem polju ali so bili
ujeti, ranjeni ali pa odlikovani za svojo hrabrost.
Končal je govor z izrazi vdanosti Duceju in z za-
govotilom, da bo domovina zmagala.

pri njihovem srditem odporu. V torek pozno
popoldne pa se je nemškim četam po preboju
sovjetskih obrambnih črt posrečilo priti do
morja pri Opasnaji ter zavzeti del utrdb Je-
nikale. Čete neke druge nemške divizije so isto-
časno naskočile morskí svetilnik pri Gleiki ter
bližnje utrdbne. Samo na tem kraju, kamor so
nemške čete hudo pritiskale, je bilo 3250 sovie-
tov ujetih, 2000 pa ubitih.

jarega žita v južni in otoški Italiji, v rimski,
liktorski in frosinonski pokrajini, 20 lir pa za
stot jarega žita po ostalih pokrajinah. Skupna
vsota vseh teh nagrad znaša milijardo 830 mi-
lijonov lir. Odbor je kmetijsko ministrstvo po-
oblastil, da uredi pridelavo in cene žitaric, ki
niso namenjene za kruh: prosa, dure itd.

Odbor je v načelu odobril določila za orga-
nizacijo prodaje blaga, namenjenega splošni
porabi, da bi se s tem uspešno pobijala sle-
herni konkurenca med cenami za izvoz in ce-
nami za domačo porabo.

Prihodnja seja odbora bo v Beneški palači
6. junija ob 17.

Vesti 21. maja

Na Finskem je število rojstev v letu 1941, izredno
močno naraslo. Računajo, da je bilo najmanj
90.000 živorojenih otrok. Ze 30 let niso imeli
tolikšnega porasta na Finskem. S tem je Finska
dosegla največje število rojstev med nordijski-
mi narodi. Na Švedskem, ki šteje dvakrat to-
liko prebivalcev kakor Finska, je bilo le 99.000
rojstev.

Ameriški list »Chicago Tribune« je spet napadel
komuniste. Dal je pregled delovanja komuni-
stov v Indiji, Birmi, na Javi in na Kitajskem
ter o komunističnem rovarjenju v Ameriki za-
pisal, da so se komunisti v Ameriki leta in leta
trudili, kako bi vrgli ameriško vlado. Zdaj
ameriški komunisti pravijo, da sta ameriška
industrija in demokratska vlada čudoviti, kakor
hitro pa bo konec vojne — nemara pa še celo
prej — si bodo spet prizadevali, kako bi oboje
uničili.

V berlinskih vojaških krogih poudarjajo, kako so
oskrbovalne zveze za Sovjete do Murmanska in
Arhangelska v stalni nevarnosti zaradi neneh-
nih napadov nemških letal in podmornic ter
rušilcev. Od 1. januarja pa do 19. maja so nem-
ške letalske in pomorske sile na skrajnem se-
veru potopile dve križarki, pet podmornic, dva
rušilca, en stražni čoln in 27 trgovskih ladij
s skupno 125.200 tonami.

Kako Sovjeti skušajo razširiti svoj vpliv po
vsem angleškem ceastvu, se vidi po tem, da
je sovjetski poslanik v Londonu brž obis-
kal avstralskega zunanjega ministra, ki se
je ravno mudil v Londonu, ter se z njim po-
gajal glede diplomatskih zvez med Mosko in
Camberro. Kakor povsod, skušajo Sovjeti tudi
v Avstraliji namestiti diplomatska zastop-
stva, ki bodo gotovo povsod prav številna,
sodijo v Stockholm.

Iz Lizbone poročajo, da je 14 mornarjev in vo-
jakov, ki so se rešili s potapljalčev se ka-
nadske ladje »Empress of Asia«, prisililo ka-
nadsko vlado, da je morala uradno objaviti
izgubo ladje. Na ladji je bilo 2500 mož po-
sadke, ki naj bi okrepili posadko v Singa-
poorej, ki je bil tedaj še v angleških ro-
kah. A Japonci so to preprečili. Vsega se
je rešilo 14 mornarjev, ki so se po razbur-
ljivem križarjenju vrnili v Kanado 19. maja.

Kanada je končno priznala potopitev potniškega
parnika »Empress of Asia« (16.909 ton), ki
so ga japonski strmoglavci potopili pri Sin-
gapurju, kamor je vozil čete.

Japonski mornarji in inženirji obnavljajo s so-
delovanjem domačinov mesto Lae na Novi
Gvineji, ki so ga Avstraleci popolnoma uni-
čili, ko so se umaknili.
Sodišče v Pečuhu je obsodilo na 10 let prisil-
nega dela ravnatelja judovske bolnišnice
profesorja Alexandra, ki je bila leta 1919
sodelavec boljševika Bele Kuna. Pred istim
sodiščem je bila razprava proti 91 obtožen-
cem, večinoma Judom, zaradi komunistične-
ga rovarjenja.

V nekaterih španskih krajih je nastopila velika
vročina. Mesto Granada je imelo v senci 35
stopinj, Albacetta 34 in Cordoba 32 stopinj
vročine.

S Hrvaškega

Preteklo nedeljo je Poglavin odlikoval nem-
škega poslanika pri hrvaški vladi g. Kascheja z vele-
redom krone kralja Zvonimirja z Danico, ki mu
daje pravico do viteškega naslova. Svečanemu odli-
kovanju so prisostvovali razen predsednika držav-
nega sabora še drugi odličniki.
Izšla je zakonska odredba o osnovanju Poglavi-
nikove telesne straže. Zakonska odredba ima devet
točk.

Razstavo sodobne nemške plastike je doslej
obiskalo že več kot 20.000 obiskovalcev.
Na ponedeljkovem koncertu Hrvaškega glasbe-
nega zavoda je bila razen drugih del izvajana to-
krat tudi Bachova kantata.

Skupaj s slovaškimi književniki so tudi hrvaški
šli na prijateljsko potovanje v Romunijo. Gostova-
nje je trajalo od 7. do 11. t. m. Budimpeštanski ko-
lodvor je bil svečano okrašen s hrvaškimi in slo-
vaškimi zastavami.

Osejski mestni proračun za to leto je nadrejena
oblast odobrila.

V Brčkem bodo razširili Hrvatski dom. V ta na-
men so dokupili sosednji zgradbo.

Sarajevčani se zelo zavzemajo za to, da bi se
po končani zagrebški razstavi pod naslovom »Zidje«
prenesla vsa tvarina v Sarajevo. Za razstavo je v
Sarajevem namreč veliko zanimanja.

Izvor Bistrice pri Sarajevu bodo v najkrajšem
času povsem preuredili. V ta namen je bila v ne-
deljo na kraju samem uradna komisija.

Ukinjena je prepev od uporabi zemeljskega
plina kot pogonskega goriva.

Andrejčkov
Jože:**Zalost in veselje**

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

Roman
v slikah

631.

»Ali ga ne morete ustreliti?« je vprašal Aleš. »Naredimo lov, in spak, da ga ne bi udušili!« Bili so vsi pri volji za tak lov. Gospod Londin je bil precej zadovoljen in je upal, da bodo imeli srečo. Dvakrat so namreč bili zastoj lovili zverino.

632.

Komaj se je drugo jutro zdanilo, so Londin in njegovi gostje zasedli konje, oboroženi z dvocevki, samokresi in noži. Krenili so proti močvirju ob reki, kjer se je tiger skrival. Služabniki so pa šli s kopji in psi pred njimi, da bi pregnali tigrja iz bičevja.

633.

Gonjači so se porazgubili po bičju. Ni bilo dolgo, pa je zašumelo in zdajci plane na prosto velikanska progasta mačja zver ter beži proti gozdu. Aleš in Londin, ki sta bila najbližja, ustrelita, pa ne zadeneta nič. Zver je šla v goščo, jezdec pa za njo.

Podrobnosti o zavzetju Kerča

Kakor vedno, se je tudi tokrat posebno uspešno udeleževalo protiletalsko topništvo

Uradna nemška agencija je zvedela iz vojaškega vira naslednje podrobnosti o zavzetju Kerča: Pri bojih, ki so se odigrali v mestu in pristanišču, se je — kakor vedno — posebno uspešno udeleževalo tudi protiletalsko topništvo.

V neposredni bližini mesta je oddelek protiletalske artilerije obkolil s pehoto nek grič in ga potem zavzel v naskok.

Nenadno zažvižgajo sovražnikove krogle nad nemškimi glavami. Iz majhne razdalje vsujejo sovražni streljarski pekleni ogenj. Boljševiki z divjim krikom poskakejo iz strelskih jarkov in se poženejo v naskok. Artilerija jih pusti, da se približajo — bilo je ob jutranjem somraku — do približno 30 metrov daljave od nas, potem pa začne bruhati iz vseh baterij hkrati. Granate že mesarijo med prodirajočimi Rusi, ki se popolnoma pijani poganjajo proti smrtonosnemu ognjenemu zidu. Strašne praznine nastajajo med sovražnikovimi bojnimi vrstami.

Vojaki, ki se v zaporednih valovih zaganjajo v naskok, morajo dobesedno odmetavati trupla svojih padlih tovarišev in bresti po njihovi krvi. Trupla padlih se kopičijo in ustvarjajo zid, a morajo jih granate nemških protiletalskih topov prebiti, tudi ta človeški zid ter obdelujejo napadajoče oddelke, ki v valovih slede drug za drugim. Nemci ne odstopijo za ped, pač pa nadaljujejo s streljanjem, dokler sovražnikov napad docela ne spodleti.

Naslednje jutro ista skupina protiletalske artilerije podpira vdor pehote v mesto. Lahke, a zelo močne protiletalske topove postavljajo ob cestah v neposredni bližini hiš. Nenadno presenečeno to skupino silovito streljanje, ki prihaja od nekega križišča. Skupina protiletalske artilerije takoj nastopi in začne razbijati gnezda, v katerih se skrivajo po hišah ob križišču cest strelci in strojničarji. Oblaki dima in prahu naznanjajo, da so granate zadele. In res sovražnik v trenutku popusti. Razvaline in široke razpoke označujejo mesta, na katerih so se boljševiki še pred kratkim skušali krčevito upirati.

Na desni in levi strani nekega prekopa se pomika dalje protiletalski topič. Sledi mu pehota. Na vogalu neke ceste naleti na sovražnikov odpor. Da bi mogel odgovoriti z ognjem, mora tisti protiletalski top preko neke točke, kamor je osredotočen iz vseh strani sovražnikov ogenj. Poskus je skrajno težaven, a vendar uspe. Topničarjem, ki so bili napadeni, se z nadčloveškimi naporii posreči narediti pravi čudež. Izredno močne granate spet zagospodujejo nad kritičnim položajem.

Ze prihajajo boljševiki z dvignjenimi rokami iz svojih okopov ter mečejo proč orožje. Njihovi obrazi razodevajo grozo in strah, njih ustnice pa mrmrajo nerazumljive besede. Uro pozneje je tudi pristanišče Kerč v nemških rokah.

S tem pa, da so Angleži hudo razdeljali cerkev sv. Panteleja, so si nakopali odgovornost za škodo, prizadejano spomeniku, ki je slovel ne samo po vsej Nemčiji, pač pa tudi po vsem ostalem svetu. Ta cerkev je bila ena najstarejših v Kölnu. Zgrajena je bila leta 980. Na cerkev samo in poleg nje stoječi benediktinski samostan je bil omenjeni škof zelo ponosen. To je bil tudi tisti škof, ki je bil zelo znan organizator dela za graditev novih cerkev ter začel vseh vrst umetnosti, mož, ki je obogatil in okrasil mnogo cerkev s številnimi umetninami, ki še danes uživajo velik sloves in so zelo dragocene. Pozneje so cerkev povečali in deloma tudi prenovili. Kljub temu pa je še vedno kazala jasne znake svoje ponosne arhitekture in je bila iz raznih umetniških vidikov predmet posebnega občudovanja. Zdaj pa jo je zadela cela množica angleških zažigalnih bomb in je vsa pogorela.

Nezaslišano divjanje angleških letalcev nad Kölnom
Priljubljene njihove tarče so bile zlasti tri znamenite cerkve

Agencija »La Correspondence« poroča iz Berlina: »Westdeutscher Beobachter« piše v nekem članku o norem uničenju, ki so ga uprizorili pri zadnjem nočnem letalskem napadu na mesto Köln angleški letalci, med drugim naslednje:

»Cerkve v Kölnu so med tistimi tarčami, ki jih imajo Angleži posebno radi. Pri zadnjem napadu so bile poškodovane zlasti tri kölnske cerkve: cerkev Marije, Kraljeve miru, ena najlepših zgradb na tem področju, zidana v baročnem slogu, ki so jo postavili v 17. stoletju, je obsula prava toča zažigalnih bomb, tako da je bila vsaka pomoč zaman; postala je žrtev ognja. Požar je poleg številnih drugih umetniških predmetov uničil tudi veličastno Marijino sliko, ki je krasila oltar in je slovela daleč naokrog. Od cerkve ni ostalo drugega kot razvaline in tudi kupola je na tem, da vsak čas zgrini na tla.

Ogenj je popolnoma razdelal tudi cerkev sv. Trojice. Nekaj stvari je bilo vendar mogoče rešiti, z reševalnim delom pa so morali brž prenehati, ker se je ogenj zelo hitro širil na vse strani.

S tem pa, da so Angleži hudo razdeljali cerkev sv. Panteleja, so si nakopali odgovornost za škodo, prizadejano spomeniku, ki je slovel ne samo po vsej Nemčiji, pač pa tudi po vsem ostalem svetu. Ta cerkev je bila ena najstarejših v Kölnu. Zgrajena je bila leta 980. Na cerkev samo in poleg nje stoječi benediktinski samostan je bil omenjeni škof zelo ponosen. To je bil tudi tisti škof, ki je bil zelo znan organizator dela za graditev novih cerkev ter začel vseh vrst umetnosti, mož, ki je obogatil in okrasil mnogo cerkev s številnimi umetninami, ki še danes uživajo velik sloves in so zelo dragocene. Pozneje so cerkev povečali in deloma tudi prenovili. Kljub temu pa je še vedno kazala jasne znake svoje ponosne arhitekture in je bila iz raznih umetniških vidikov predmet posebnega občudovanja. Zdaj pa jo je zadela cela množica angleških zažigalnih bomb in je vsa pogorela.

Z-htevajte povsod naš list!

Ivan Zorič:

711 km

Zapisi in vtisi s študentovske poti

»Po mojem je kritika ravno tako umetnost; na to vprašanje o umetnosti se bova enkrat še vrnila, ker vidim, da imava precej različne nazore o njej. Torej ravno tako umetnost, kakor pesništvo ali pripovedništvo. Zdam mi pa povej, ali poznaš koga, ki bi iz notranje potrebe, recimo, kritiziral? Ba! Nema ga! Poznaš samo dvoje kritikov. Eni so nastavljeni od kakšne revije, časopisa in kritizirajo, ker pač morajo. Tak kritik ne bo nikdar preveč pohvalil ali pogorjal umetnika in umetnine, ker je pač za revijo ali časopis bolj važna naklada, kakor pa njen kritičen odnos do kogar koli. V to skupino pa spada še podskupina. To so tisti kritiki, katerim je že vnaprej rečeno: Kar je iz te ulice — je dobro, kar pa je iz one ulice — je slabo. Drugi so kritiki, ki kritizirajo zato, da bi si pridobili ugled in ustrašovali umetniške kroge. Takega spoznaš takoj, ko pride v kavarno. Gledališki igralci, ki je še pred trenutkom svojemu omizju razlagal, kako bo zdrobil tega kritika zaradi zadnje slabe ocene, tako ponizno skloni glavo prišlecu v čast. Takli kritiki so navadno upokojeni staromodni profesorji, ki se šla dolgočasijo, ali jim pa pokojnina ne zadošča. Včasih najdemo med njimi celo kakšne višje uradnike, ki so v mladosti zagrešili kakšno pesmico ali celo nekaj časa skušali jezdit Pegaza. Ker jim to ni uspelo, poskušajo na ta način priti med literarni svet. Ko izide nova knjiga, jo brž kupijo in napišejo na prvo stran: Dobil od g. avtorja v oceno tega in tega dne. Navadno imajo taki čez nekaj let že precejšnjo knjižnico. Potomci bodo seveda blagorivali svojega velikega prednika in nehoti čutili v sebi kritično žilico, ki jo hočejo potem povsod uveljaviti, predvsem, kadar ni treba. Take ljudi v življenju večkrat srečavaš in veš, da so nemogoči.

Taki kritiki druge stopnje sedejo k mizi, odprejo slovarček tujk

in leksikon in potem se prične kritika. Najprej nekoliko besed o vezavi, o nepreglednem tisku, o slabem papirju, ki ima v sebi premalo odstotkov celuloze, in potem pa še mogoče tudi nekaj besed o vsebini knjige. Pri slikarskem umetniku se začne taka kritika pri okvirjih. Nekaj fraz in slednjič za konec: Vsekakor pa je ta knjiga lep in koristen prispevek v našo literaturo. Vmes se še vrine nekaj stalnih misli, ki se pri kritikih proze navadno glasijo: »...dobro bi bilo primerjati pišev pogled na svet z onim Tolstojem, ki pravi...« ali »...na mestu bi bila predvsem večja polnost doživljanja in plastičnost nastopajočih oseb...« Pri kritikih poezije pa: »...primerjava z apokaliptičnimi jezdeci nemške literature...« ali pa recimo »...nekoliko nas spominja ta pesem na tiste pesmi iz druge polovice trinajstega stoletja v norveškem pesništvu...« Potem še nekaj tujk in kritika je izgotovljena. Ti bralci pa uživaj in razumi! Predvsem razumi! Za vraga! Kaj ni bistvo kritike, da jo razume, če že ne bralci, vsaj tisti, ki je kritiziran? Da o kritiku samem ne govorim. Da! Včasih bi se dalo tudi o tem zadnjem debatirati...

Neko lastnost pa imajo oboji kritiki. So namreč prepričani, da so zasvoščeni in prezirani. Nekateri smatrajo to že za zadostno gonilno silo svoji umetniški duši...

»Mislim, da si precej pristranski! Govoriš, kakor da kritika sploh ni potrebna!«

»Bogme! Ne bova se spuščala v našo slovstveno zgodovino prejšnjega stoletja. Jasno, da je potrebna! Toda, kdor reče ena, naj reče tudi dve. Kdor reče, da je stvar zanič, naj tudi pove, zakaj je zanič. Če gledaš v tem smislu, so najboljši kritiki še profesorji. Saj je vsako njihovo popravljeno nalogo le navadna kritika. Če ti kaj prečrtajo, ti tudi povedo, zakaj so to storili. Sicer pa ne rečejo: so tudi kritiki, ki bi radi bili popolnoma objektivni, a tega ne zmorejo. Predvsem v gledališki kritiki. Skoraj vsi so še takli, kakor si jih je zamislil Levstik. Estetski nazor kritika naj bo plod miselnega tolmačenja umetnosti. Sodnik lepote je oko in ne duša. No, danes smo sicer v teoriji vsi na jasnem, da ni tako prav, a v praksi se le tako izvaja. Po mojem bi moral vsak gledališki kritik

800 letnica madžarskih cistercijancev

Madžarski katoliki letos praznujejo 800letnico, odkar so na Madžarsko prišli cistercijanci. Prvi pripadniki tega reda so se naselili tam za časa vladanja kralja Geze II. leta 1142, pozneje pa so prišli v večjem številu na Madžarsko pod vladav kralja Bele III. in sicer iz samostana v Clairvauxu, kjer je živel med drugimi tudi sv. Bernard. Največji cistercijanski samostan na Madžarskem je danes v Zirczu.

Cistercijanci so se na Madžarskem vedno pridno udeleževali na raznih poljih. Najprej so se z vso vmeno ukvarjali s kmetovanjem, potem so skoraj vso skrb posvetili dušebrižništvu, v zadnjih stoletjih pa vzgajanju in poučevanju mladine ter so v ta namen ustanovili več pomembnih šolskih zavodov.

Veliki načrti s pristaniščem Boulogne

S pomembnim nekdanjim francoskim pristaniškim mestom Boulogne, ki je po zadnji nemško-francoski vojni pod nemško zasedbo, imajo — kakor se vidi iz poročila agencije »La Correspondence« iz Rima — velike načrte. Narediti ga nameravajo za najvažnejše ribiško pristanišče v vsej nekdanji Franciji. V ta namen je bilo treba prekrbeti potreben denar, kajti velike naprave, ki jih nameravajo v bodoče zgraditi v Boulogneu, bodo tudi precej stale. Iz istega vira poročajo, da je bilo dozdaj že odobrenih 580 milijonov francoskih frankov za moderniziranje tega pristanišča. V načrtu imajo naslednja dela: dograditev nasipa na severni strani pristanišča; obnovitev prejšnjih pristaniških naprav in povečanje pristajališča za ladje. Zdaj je to pristajališče dolgo 380, v bodoče pa naj bi bilo dolgo 800 metrov. Načrt predvideva poleg tega tudi ustanovitev posebnega blagovnega trga, zgraditev skladišč in naprav za predelovanje rib, zgraditev postaje, odkoder bodo pošiljali ribje izdelke in sveže ribe, itd. itd. Na severni strani novega pristanišča bodo postavili naprave za oskrbovanje z gorivom, zlasti s premogom in z nafto, ter hladilnice. Računajo, da se bo letna proizvodnja rib dvignila od 100 na 200 tisoč ton.

Fižol daje korajžo, zelje pa vse najlepše kreposti

Danski biolog prof. Haaken opozarja na svoje zanimive ugotovitve, ki naj bi jim posvetile v bodoče predvsem tudi gospodinje — kuharice. Trdi nič več in nič manj kot to, da špinača in fižol, zlasti še beli fižolček, vliiva tistemu, kdor ga je, korajžo. Pravi, da se je o tem prepračil na podlagi številnih poskusov in opazovanj. Ljudje, ki pojedjo mnogo

fižola ali špinače, so dosti bolj pogumni in neustrašni, kot pa tisti, ki takšne hrane ne marajo ali pa vsaj malo pojedjo. Po ugotovitvah, oziroma vsaj trditvah tega izvrjnega danskega učenjaka, ki je kot nalašč za sedanje čase prišel s takšnimi nasveti k gospodinjam, da tudi njim da korajže, pa nasprotno grah dela moške površne, ženske pa lahko miselne, pri vseh pa pospešuje nagnjenje k dvorjenju ali k temu, da si pustje dvoriti.

Nenavadno čudovito moč pa ima po zatjevanju omenjenega danskega »želodčnega« strokovnjaka dobro zelje, ki je, oziroma je vsaj do pred kratkim še bilo pri veliki večini ljudi na tako slabem glasu. Zelje pospešuje v človeku vse najlepše človeške kreposti in vrline. Le primerjajte ljudi, ki so v svojem življenju pojedli še malo zelja in pa tiste, ki so ga imeli takorekoč vsak dan na mizi in se ga še niso naveličali, pa boste videli, če gornje trditve prof. Haakena drže ali ne. Pa resno mislimo, ne za šalo, postavili pa smo te vrstice vseeno le v zabavni kotiček, ker tudi zanj v današnjih časih velja skrbeti, kakor bi veljalo poskrbeti za »prof. Haakena fižol«.

Trajno kodranje las že pred 3.000 leti

Arheolog Byron de Prorok je ugotovil pri svojih raziskovanjih neke v arabskem Yemenu, da so trajno »ondulacijo« poznali že pred 3000 leti. Odkril je namreč dobro ohranjeno mumijo neke Arabke, ki je živila pred tridesetimi stoletji in je bila po vsej verjetnosti kakšna princeznica. Njeni lasje, po naravi precej temni, so bili rdeče barvani. Pričeska, ki jo je nosila tista arabska princeznica, je bila, oziroma je še — saj je naravnost čudovito ohranjena — prav precej podobna takšni, ki se z njo še danes postavlja po mestih ženska gospoda, ki se pomena svoje lepe zunanosti nadvse zaveda in se temu primerno tudi češe in kodra, da bi vsaj s tem vzbujala toliko zaželeno pozornost. Mumija one plemenite Arabke ima lepo nakodrane lase, ki so v obliki nekakšnega venca okrog vratu. Princeznica izpred 3000 let je oblečena v krasno obleko, na nogah pa ima sandale, posute z dragulji. Mumijo so našli v grobu, ki je bil vklesan v živo skalo. Poleg nje so našli tudi vse mogoče toaletne potrebščine, ki so jih tedaj poznali: srebrne škatlice, v katerih so bile najraznovrstnejše maže in ličila, pincete, 6 kakršnimi so si gospo — Arabke pred tridesetimi stoletji pulile obrvi, — tice za nohte in ogledalce iz bronu.

Angleška letalonosilka »Illustrious«, ki so jo petnajst mesecev popravljali v angleških ladjedelnicah v Norfolku, se bo te dni vrnila spet v službo. Popravila so bila potrebna zaradi hudih poškodb, ki so jih ladji prizadeli osni strmoglavlci.